

12/2012. számú büntető elvi döntés

B.12. számú Elvi döntés

Nem emberölés büntettét, hanem kuruzslás vétségét valósítja meg az elkövető, ha az orvostudomány mai állása szerint gyógyíthatatlan tumoros megbetegedésben szenvedő teljes beszámítási képességű beteget, aki az életkilátásait teljes bizonyossággal csak fél évvel meghosszabbító műtéti beavatkozásról már lemondott, más gyógyító, illetőleg élethosszát növelő orvosi kezelés alkalmazásáról lebeszéli, ehelyett – anyagi ellenszolgáltatás fejében – őt olyan, az orvostudomány által releváns gyógyító módként el nem ismert „pszichés terápiában” részesíti, amely a halálhoz vezető kóros folyamatot nem gátolja, de nem is segíti elő, s a beteg mintegy fél év múltán e kór talaján kialakult légzési-, keringési elégtelenség következtében meghal [Btk. 166. § (1) bek., 285. § (1) bek.].

Az F. Bíróság ítéletével a Btk. 166. § (1) bekezdésébe ütköző emberölés büntettében, és a Btk. 318. § (1) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő folytatólagosan elkövetett csalás büntettében mondta ki bűnösnek a vádlottat, s ezért halmazati büntetésül öt évi börtönbüntetésre és nyolc év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a kiszabott szabadságvesztésből kettő év hat hónapot kell végrehajtani, s a szabadságvesztés végrehajtandó részéből a vádlott feltételes szabadságra nem bocsátható; kettő év hat hónapi szabadságvesztés végrehajtását három évi próbaidőre felfüggesztette.

Az élet elleni bűncselekményként értékelt cselekmény tényállásának lényege a következő:

A vádlott 1966-ban a Szcientológia Egyház alapfokú auditori képzésén vett részt. Ez a képzés arra irányult, hogy családtagjait és barátait a dianetika módszerrel auditálja. Az auditálás módszere – a szcientológiai tanítás szerint - megszabadítja az egyént a nem kívánatos korlátoktól, amelyek természetes képességeit visszafogják, megbénítják és elhomályosítják.

A vádlott 2006. május 20-án ismerkedett meg az 1966-ban született sértettel, akinek 2004 februárjában született meg első gyermeke. A sértettnél 2005 szeptemberében tripla negatív faktorú emlődaganatot diagnosztizáltak, amely igen agresszív és progresszív fejlődésű, emiatt közölték vele, hogy a daganat eltávolításához műtetre van szükség. Ezt megelőzően kemoterápiás kezelésnek vetették alá, amely 2006. február 15-ig tartott. A kemoterápia hatásosnak bizonyult, a sértett emiatt a műtét tekintetében elbizonytalanodott, azonban a kezelőorvosa közölte vele, hogy egy hónap alatt el kell döntenie, hogy vállalja-e a műtétet, ugyanis műtét nélkül az életkilátásai kedvezőtlenebbek válnak.

Miután a sértett megismerkedett a vádlottal, az közölte vele, hogy auditálással meg fogja őt gyógyítani, ennek azonban az a feltétele, hogy a hagyományos orvosi beavatkozással felhagy, a műtétnek nem veti magát alá, a továbbiakban semmilyen kezelésben nem részesül, semmilyen gyógyszert nem szed, mivel ezek a gyógyulási folyamat ellenében hatnak. Közölte vele, hogy a kemoterápiás kezelés rontott az állapotán, és azt ígérte,

hogyan ugyanannyi idő alatt képes lesz meggyógyítani, mint amennyi ideig a kemoterápia tartott. A sértett, aki a daganatos betegekhez hasonlóan egyéb alternatív gyógymódokkal is próbálkozott, teljes mértékben a vádlott befolyása alá került, sem a családja, sem az ismerősei, sem háziorvosa nem tudta rábeszélni arra, hogy folytassa a hagyományos orvoslás szerinti gyógykezelést. A továbbiakban betegségéről a vádlotton kívül senkivel sem volt hajlandó beszélni, ő ugyanis azt mondta neki, hogy ha bárkivel a betegségéről vagy annak orvosi kezeléséről beszél, az a gyógyító folyamat ellenében hat, kezelése nem lesz eredményes.

A vádlott heti több alkalommal auditálta sértettet, amely gyakorlatilag egyszerű beszélgetéseket jelentett. A vádlott az auditálásért heti 5 000 forintot kért, 2006. március 20. és 2006. november 18. között összesen 180 000 forintot fizetett a vádlottnak ezért.

A sértett állapota az orvosi kezelésnek a vádlott rábírása miatti elutasítása következtében folyamatosan romlott, a nem kezelt emlődaganat igen erős progressziót mutatott, 2006 nyarára a daganat kifehélyesedett, váladékozott, bűzlött. A vádlott erre ellenszerként egy ismeretlen eredetű krémet adott. Emellett a vádlott gyógyhatásúnak beállított növényi eredetű készítmények fogyasztását javasolta a sértettnek, illetve forrásvízzel mosatta az emlőit. 2006 novemberében a vádlott átadott a sértettnek egy zseblámpát, amelyről azt állította, hogy azt ő maga fejlesztette ki, és ennek a fényterápiás hatása ugyancsak a gyógyulás irányába hat. A vádlott azt állította, hogy korábban szarkómában szenvedett, ezzel a lámpával azonban saját magát meggyógyította. A halála előtti napokban a sértett lakásán különböző köröket rajzolt, és a lakás különböző pontjain, illetve a sértett egyes testrészei alatt helyezte el azokat, azt állítva, hogy ezek is gyógyhatásúak, és a sértett aktuális állapota nem más, mint a gyógyulási folyamat vége, amikor a szervezet megtisztul a rákos daganattól. Bár a sértettnek ekkor már igen nagy fájdalmai voltak, a vádlott hatására fájdalomcsillapítót sem volt hajlandó bevenni, bízva a vádlott azon állításában, hogy hamarosan meg fog gyógyulni.

A sértett végül 2006. november 25-én lakásán a daganatos betegség talaján kialakult légzési és keringési elégtelenség következtében elhunyt. A vádlott magatartása következtében elutasított műtét és további orvosi kezelés elmulasztása, valamint a sértettnek a 2006. novemberi halála között okozati összefüggés állt fenn. Az időben elvégzett műtét és ehhez kapcsolódó további orvosi kezelés 100%-hoz közeli egy éves túlélést jelentett volna sértett életében.

Az elsőfokú bíróság jogi álláspontja körében kifejtette: Az emberölés az elkövető olyan tevékenysége vagy mulasztása, melynek következtében a passzív alany életét veszti, vagyis az elkövető az élet természetes folyamatába beavatkozik, mely beavatkozás következtében ez a folyamat természetellenesen megszakad. Az élet természetes folyamatába történő, a halál idő előtt bekövetkeztét előmozdító magatartás, a különböző Btk.-beli tényállások szerint tiltott, nem megengedett.

Akkor, amikor a vádlott a sértettet arra hivatkozva, hogy majd ő az auditálással és egyéb módszerekkel meggyógyítja - melynek feltételéül szabta, hogy szakít minden hagyományos orvoslással, orvosi beavatkozással, mert ez a gyógyulással ellentétes folyamat - a sértett életkilátásaiba természetellenes módon beavatkozott. Ennek következtében a sértett az orvosi kezelés által biztosíthatott időpontnál előbb halt meg.

Ugyanakkor a sértett 2006. november 25-i elhalálása és a vádlott magatartása között okozati összefüggés áll fenn, ugyanis a vádlott rábírására az orvosi kezelés teljes feladása, teljes elutasítása vezetett oda, hogy a sértett fél évvel azt követően, hogy a műtétet, majd a patológiai vizsgálat eredményeként a további orvosi kezelés elutasította, az adott időpontban elhalálozott.

A sértettnek ugyan volt szabad választása, hiszen saját döntése volt az, hogy a további hagyományos orvosi kezelésnek nem veti magát alá. Ez a szabad választás azonban a vádlott rábíró tevékenységének volt az eredménye, aki azt ígérte neki, hogy ha felhagy a hagyományos kezeléssel, akkor meg fog gyógyulni, és ezt garantálja. Amikor már mindenki számára egyértelmű volt, hogy a sértett haldoklik, továbbra is állította, hogy ez már a gyógyulási folyamat vége, mert úgy távozik a szervezetből a rossz.

A vádlott tehát egy aktív magatartást tanúsított, amelyhez nem kellett eszköz, nem kellett fizikai ráhatás, csupán egy rábíró készség, kihasználva a sértett betegsége miatti labilis helyzetét és a minden szalmaszálba belekapaszkodó reménykedését. Az emberölés nem csak fizikai, hanem pszichikai módon is elkövethető, amennyiben a pszichikai ráhatás és a halál, mint eredmény között az okozati összefüggés megállapítható. Az emberölés megállapításához nem szükséges, hogy az emberi magatartás közvetlenül okozza más halálát, hanem megállapítható akkor is, ha ezen emberi magatartás olyan egyéb erőket is mozgásba hoz, amelyek a sértett halálát előidéznek. A vádlottnak ez az érzelmre, értelemre ható tevékenysége és a sértettnek az adott időpontban bekövetkezett halála között fennáll tehát az okozati összefüggés, hiszen kétségtelenül megállapítható, hogy a vádlott magatartása mozdította elő azt az okfolyamatot, amely a halál bekövetkezéséhez vezetett. Ebbe az okfolyamatba természetesen természeti erő is közrejátszott a betegségből adódóan, azonban a vádlott magatartása mindenféleképpen alkalmas volt a halál, mint eredmény előidézésére, így a természeti erő közrehatása az okfolyamattól ily módon független volt.

A fentiek alapján tehát a bíróság a vádlott magatartását élet elleni bűncselekménynek, ezen belül is emberölésnek ítélte meg.

A bíróság egyetértett az ügyész végindítványában foglaltakkal, miszerint a vádlott cselekményét eshetőleges szándékkal valósította meg, ugyanis az több volt, mint a tudatos gondatlanság. Eshetőleges szándékkal követi el a cselekményét, aki felismeri a halál lehetőségének beálltát, azonban abba belenyugszik. A belenyugvás azt jelenti, hogy a passzív alany halála az elkövető számára vagy teljesen közömbös, vagy nem kívánatos. Ha ennek a bizakodásnak semmilyen ténybeli alapja nincsen, és az elkövető az eredmény elmaradása vonatkozásában legfeljebb a véletlenül bizakodhat, nem beszélhetünk tudatos gondatlanságról.

A vádlott tudatának át kellett fognia, hogy a sértett halála orvosi kezelés nélkül, idő előtt be fog következni. Az állapotának romlása, a daganat kifekélyesedése, fájdalmai az általános élettapasztalat szerint előre vetítették a folyamat végkimenetelét. A vádlott azonban közömbös maradt az eredmény bekövetkezése iránt.

Kitért az elsőfokú bíróság arra is, hogy a vádlott cselekménye a Btk. 285. §-ba ütköző kuruzslás vétsége megállapítására egyébként nem alkalmas. A vádlott nem fejtett ki orvosi gyakorlat körébe tartozó tevékenységet, hiszen az auditálás nem tekinthető annak. Az általa adott ismeretlen eredetű kenőcs, forrásvíz vagy a lámpa sem minősülhet olyan tevékenységnek, amely az orvosi gyakorlat körébe tartozhatna. A vádlott tevékenysége természetgyógyászati tevékenységnek sem minősülhet, mivel az erről szóló 40/1997. (III. 5.) Korm. rendeletben és a 11/1997. (V. 28.) NM. rendeletben meghatározottaknak nem felelt meg és erre nézve adat sem merült fel, hogy a vádlott ilyen jellegű tevékenységet végzett volna. Az auditálás nem tekinthető a vonatkozó rendeletekben szabályozott tevékenységnek és az egyéb vádlotti magatartás sem minősíthető semmiféle gyógyító jellegű tevékenységnek.

A vádlott saját maga által is elismerten auditálta a sértettet, mely auditálásért díjazás járt, melyet nem csak a Szcientológiai Egyház átíratva erősített meg, hanem a vádlott is magyarázatot adott arra, hogy az auditálásért azért fizetnek, hogy az azzal érintett

személyben ne maradjon adósságérzet, amely lelki problémákat okozhat. A vádlott emberölési cselekményét azonban nem a haszonszerzés motiválta, így az auditálásért elkért díjat sem lehet jogtalan haszonszerzési célzatúnak tekinteni.

Az ítélet ellen az ügyész súlyosításért, hosszabb tartamú szabadságvesztés kiszabásáért; a vádlott és védője elsődlegesen felmentésért, másodlagosan helytelen minősítésre tekintettel a kiszabott büntetés enyhítéséért jelentettek be fellebbezést.

A fellebbviteli főügyész az ügyészi fellebbezést fenntartotta. Álláspontja szerint tény, hogy a sértett gyógyíthatatlan betegség következtében halt meg, azonban élete az orvosi beavatkozás következtében meghosszabbítható, életminősége (fájdalom, fekélyesedés) javítható lett volna. A vádlott azzal a magatartásával, hogy tudatosan lebeszélte a sértettet az orvosi ellátásról, ő pedig ténylegesen nem nyújtott segítséget, siettetve a halál bekövetkezését. Ezért emberölés büntetében a büntetőjogi felelőssége megállapítható.

Az ítélőtábla ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, a vádlott cselekményeit egységesen a Btk. 285. § (1) bekezdésébe ütköző kuruzslás vétségének minősítette, ezért kettő évre próbára bocsátotta.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Az ítélőtábla a felülbírálat során megállapította, hogy az elsőfokú bíróság ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett. A történeti tényállást nagyobb részt megalapozottan állapította meg. Azonban abban a kérdésében, hogy a sértett halála és a vádlotti magatartás között volt-e oksági kapcsolat, a tényállás mégsem tekinthető megalapozottnak. E körben ugyanis az elsőfokú bíróság téves ténybeli következtetést vont az igazságügyi orvos-szakértői véleményből. Ebből ugyanis korántsem következik az, hogy a sértett a vádlotti „kezelés” következtében, illetve az orvosi gyógyítás elmaradása miatt halt meg. E körben nem mellőzhető az a tény, hogy a sértett beszámítási képességgel rendelkezett, s betegjogai kapcsán az önrendelkezési jog megillette.

Az 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.) 15. §-ának (1)-(2) bekezdése szerint „A beteget megilleti az önrendelkezéshez való jog, amely kizárólag törvényben meghatározott esetekben és módon korlátozható. Az önrendelkezési jog gyakorlása keretében a beteg szabadon döntheti el, hogy kíván-e egészségügyi ellátást igénybe venni, illetve annak során mely beavatkozások elvégzésébe egyezik bele, illetve melyeket utasít vissza figyelembe véve a 20. §-ban előírt korlátozásokat”.

A sértett olyan teljes beszámítási képességgel rendelkező személy volt haláláig, aki a 2005. év szeptemberében kezdődött és 2006. év február hó 28. napjáig tartó orvosi gyógykezelése idején teljes körű tájékoztatást kapott betegsége természetéről és gyakorolható betegjogairól.

A tényállásban írt azt a megállapítást, miszerint a sértett „a műtét tekintetében elbizonytalanodott” - a tényállásból kirekesztette. Ehelyett azt állapította meg, hogy a sértett még a vádlottal történő találkozását megelőzően elutasította az emlőeltávolítással járó műtétet. Továbbá kirekesztette azt a megállapítást is, hogy a sértett „az orvosi kezelést a vádlott rábírása miatt utasította el”. Kirekesztette végül azt is, hogy a műtétet és a további orvosi kezelést „a vádlott magatartása következtében” mulasztotta el a sértett, a halála ezzel hozható „okozati összefüggésbe”.

A sértetten az orvosi javallatra elvégzett műtét százszázalékos statisztikai valószínűségű csupán hat hónapos túlélést tett volna lehetővé.

A vádlott által alkalmazott alternatív gyógymód semmilyen hatással nem volt a sértett rákos megbetegedésére, tehát a folyamatot nem gyorsította, hanem hagyta, hogy a maga útján terjedjen a megbetegedés tovább.

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a sértett mintegy akarat nélküli személy tehetetlenül vált a vádlott „gyógyító” tevékenységének áldozatává. Ezzel szemben ugyanakkor megállapítható, hogy a sértett haláláig teljes beszámítási képességgel rendelkezett és az Eütv. szabályozása szerint teljes körű önrendelkezési jog illette meg. A sértett ezen önrendelkezési joga gyakorlása során szabadon döntött úgy, hogy nem vállalja a műtétet.

A vádlott lényegében a sértett elhatározásának megfelelően próbálta meg a maga sajátos módszereivel „kezelni” a sértettet. E tevékenységét az eljárás adataival nem cáfolhatóan a sértett érdekében nem pedig annak ellenében folytatta. Ebből viszont nem az következik, hogy szándéka akár eshetőlegesen is a sértett életének kioltására, egészségi állapotának lerontására terjedt volna ki.

Az előbbiekből azt a következtetést vonta le az ítélőtábla, hogy a vádlott magatartása, a sértett „kezelése” és a sértett halála közötti oksági kapcsolat nem állapítható meg.

Az elsőfokú bíróság általánosságban helytállóan következtetett a vádlott bűnösségére. A történeti tényállás korrekciója folytán azonban nem lehetett következtetést vonni sem a vádlott ölési szándékára, sem pedig ezzel kapcsolatos elkövetési magatartására. Szemben az elsőfokú bíróság által írtakkal a vádlott úgymond rábíró tevékenysége nem volt sem akaratot megtörő, sem azt meghajlító. Ugyanakkor a sértettnek szabad választásából fakadó döntése volt a hagyományos orvoslás kizárása és a vádlott „kezelésének” az elfogadása. Nem foghat helyt az az álláspont sem, hogy a vádlott „pszichikai módon elkövetett” emberölést valósított meg, ilyen ráhatása okozta a sértett halálát. A másodfokú bíróság által módosított tényállásból ennek ellenkezője következik: a sértett szabadon döntött a műtét elutasításáról. A tényállás változására figyelemmel a vádlott eshetőleges szándéka, továbbá a gondatlanságának megállapíthatósága is kizárt a bekövetkezett halál tekintetében.

Ahogy arra a másodfokú bíróság korábban már utalt, nem volt kétséget kizáró okozati összefüggés megállapítható a műtét elutasítása és a sértett halála között. A sértett halála akár már a műtét közben is bekövetkezhetett volna, továbbmenően operáció elvégzésekor 100 %-osnak meghatározott fél évet meghaladó időtartamot meghaladóan élt a sértett. Mindebből nem következik, hogy a sértett élete a műtét elmaradására tekintettel rövidült volna meg. Az okozati összefüggés hiánya nem csupán az emberölés megállapíthatóságát zárja ki, hanem az ennél enyhébben minősülő cselekmények - gondatlanságból elkövetett emberölés, foglalkozás körében elkövetett halált okozó veszélyeztetés - megállapítása sem foghat helyt.

A módosított tényállás alapján az is rögzíthető, hogy a vádlott tisztában volt azzal, hogy a rákbeteg sértett a műtétet elutasította, mégis a mellrákja kezelésére olyan komplett terápiás kezelést alkalmazott, mely a kiegészített tényállás szerint csakis orvosi feladatkörbe tartozhatott volna. Orvosi gyakorlat körébe tartozó olyan terápiás tevékenységet folytatott, amelyre csupán orvos lett volna jogosult. Az általa a rákbetegséghez alkalmazott komplett testi és pszichoterápia is orvosi tevékenységi körbe tartozik. Az orvosi kezelés mellett egyes kiegészítő természetgyógyászati kezelést alkalmazhatott volna, ha erre a 2/2004.(XI. 17.)EüM. rendelet 2. számú mellékletében foglalt tevékenységre engedélyt kért volna. Ez utóbbi engedélykérés elmulasztása csupán szabálysértési felelősségét alapozná meg, ellenben az előző orvosi gyakorlat körébe tartozó ellenszolgáltatás fejében végzett cselekményével orvosi végzettség nélkül elkövette a Btk. 285. § (1) bekezdésébe ütköző kuruzslás vétségét. E bűncselekménynek

a tényállási eleme „az ellenszolgáltatás”, a vádlott ennek fejében kapta meg a sértettől a március végétől november végéig terjedő időszakban a 180 000 forintot. Az ítéltábla ezért a vádlott cselekményét egységesen kuruzslás vétségének minősítette. Az élet elleni és vagyon elleni bűncselekmények tekintetében felmentő rendelkezés meghozatalára nem kerülhetett sor, mivel a vád tárgyává tett tényállást minősítette az ügyész és az elsőfokú bíróság tévesen. A Be. 2. § (4) bekezdése szerint a vádló téves minősítéséhez a bíróság nincs kötve akár bűnösséget állapít meg, akár felmentő rendelkezést hoz. A másodfokú bíróság a vád tárgyává tett cselekményt egységesen az előzőek szerint minősítette kuruzslásnak. A kuruzslás törvényi tényállásában szereplő elkövetési magatartás - „az orvosi gyakorlat körébe tartozó tevékenység kifejtése” - feltételezi több, ezzel kapcsolatos cselekmény elkövetését. Ebből az következik, hogy a kuruzslás természetes egység, nincs helye halmazat, vagy folytatóság megállapításának.

A felmerült nagyszámú enyhítő körülményre - kiemelve a vádlott büntetlen előéletét és az időmúlását - a másodfokú bíróság nem tartotta indokoltnak büntetés kiszabását a vádlottal szemben. A Btk. 72-73. §-ai alkalmazásával ezért a büntetés kiszabását két évi próbaidőre elhalasztotta.

A másodfokú bíróság a kuruzslás folytán megkapott 180 000 forintot, mint a bűncselekmény elkövetéséből származó vagyont a Btk. 77/B. § (1) bekezdés a) pontja alapján elkobozni rendelte, míg az ítélet egyéb törvényes rendelkezéseit a Be. 371. § (1) bekezdése alapján helybenhagyta.

(Fővárosi Ítéltábla 3.Bf.305/2010.)